

BUDA-PESTA

31 Iuliu st. v.
12 Augustu st. n.

Va esî duminec'a.

Redact. : strad'a Havas nr. 1.

Nr. 31.

ANULU XIII.
1877.

Pretinlu pe unu anu 10 fl.
Pe 1/2 de anu 5 fl.; pe 1/4 de
anu 2 fl. 70 cr.
Pentru Romani'a 2 galbeni.

DESPRE ISVÔRELE ISTORIEI.

(Urmare din nr. 26)

II.

Cronicele.

Când se tiparesce o cronica, se ceru pentru acêsta o multime de conditiuni. Si éta din cele mai principale :

1) Sè fia reproducu cu cea mai mare bagare de séma, chiar cu gresielile textului, déca sînt.

2) A nu-i se schimbá ortografia câtu-si de putînu.

3) A se facsimilá unele parti; acést'a pôte sè folosésca in studiulu caligraficu; prin asemenerea variantelor de scrisori, se pôte hotari aprópe, vremea in care s'au scrisu etc.

4) A aduná diferitele cronice; studiindu-le, a se dá variantele lor.

Éta ce trebue sè faca unu editoru, déca voesce a aduce unu folosu sciintiei.

Celu ântâiu care a avutu fericit'a si laudabil'a idea de a tipari cronicele (séu litopisettele) este dnulu Cogalniceanu. Dlui a adunatu mai multe manuscripte de la boerii cei betrani dupa cum se pôte vedé din editiunea de la 1845.

Astadi avemu o nóua editiune de la 1872.

A supra acestoru editii s'au ridicatu dóue critice.

1) a dlui Gr. Tocilescu. *)

2) a dlui A. Xenopol. **)

Dlu Tocilescu dice : „Lucrarea dlui Cogalniceanu — trebuiesce a constatá — n'a fostu numai a unui simplu editoru, dupa cum s'ar paré la prim'a data si dupa cum fuse a celor cari publicara celelalte anale române.“ etc.

Apoi continua in unu stilu fórte neintiesu si contradictoriu critic'a dsale. (Vedeti mai bine anulu VII „Column'a lui Traianu“, articolulu intitulatu : „Studie a supra cronicelor române“); care in generalu este fórte bine scrisa, afara de pag. 395, ce ni se pare cam obscura.

Éta câte-va renduri ce resuma puntele principale a criticei dlui Xenopol, ce este mai buna :

I. Editi'a a II. nu indeplinesce lipsurile editiei I, pe cari le-a aretatu dlu Hasdeu. (Arch. ist. III. pag. 34);

II. Vedemu in ambele editii, cà s'au pu-

*) Vedi „Column'a lui Traianu“ din anulu VII, pag. 395.

**) „Convorbiri literare“, anulu VII, pag. 279.

blicatu cronice, si nu spune de unde au fostu scóse, dupa ce manuscrise au fostu publicate; si de aceia istoriculu nu póte pune sigurantia pe o astfelu de publicatiune, cum se întempla cu cronic'a lui Huru.

III. Se publica una dupa alta mai multe litopisetie si la urma niste apendice, fara sè ni se spuna ceva a supra manuscriselor dupa cari au fostu estrase etc.

Déca dnulu Cogalniceanu poseda manuscrisele intregi, au fostu si este in mare gresiéla de nu le publica in extenso, chiar déca unulu este reproducerea celuialaltu etc.

Cronicarii noi când reproduceau pe cei vechi adaugeau si schimbau, dupa cum spune chiar dnulu Cogalniceanu. Cine ne garantéza, ca dlui nu i-a scapatu vre-una din schimbàri vederi dsale, cà nu a facutu o alegere, punendu numai acele „variante“, cari *i se pareca importante*, neglijindu pe altele ce potu sè fia de neamesurata importantia, ori câtu de neinsemnata i s'ar paré?

Noi credemu, dice dnulu Xenopol mai de parte, cà acésta trunchiare arbitrara a cronicelor nu póte decátu micsiorá valórea publicatiunii etc.

Cronicele dlui Cogalniceanu n'au variante. Pe lângá acésta lipsa, care lovesce atât'a editi'a I, câtu si acést'a a II-a, mai este o alta particulara editiei acestei din urma, care o face inferióra celei vechi pentru omulu de sciintia, *prin modernisarea cuvintelor*.

O observatie inca s'ar poté face, pe când dlu Cogalniceanu pretindea, cà tiparesce „Eteri'a“ lui Beldimanu cá cea mai completa ce esista, dlu I. M. Codrescu in „Buciumulu Românú“, demonstra, cà se insiéla fórte in credinti'a dsale.

Cu tóte criticele cele mai aspre, ce i s'aru poté face dlui Cogalniceanu, totusi meritulu dsale nu scade de locu. Elu va remané in totude-una mare atâtu printre politiciii, câtu si printre literatii Români.

Noi, generati'a tinera, trebue sè-i datorimu totu respectulu cuvenitu. Sè nu despretiuimu pe aceia, cari au fostu stêlpii aperiatori ai tierii nóstre, pe acei ce au datu la lumina tesaure immense chiar cu sacrificiulu lor.

Cronicele straine.

Sânt de dóue feluri, unele a tierii in care s'au scrisu si tratéza pe ici pe colea despre Români. Alu 2 lea sânt monografiile domnilor si caletoriele pe la noi. Cele d'ântâi au mare insemnatate, mai cu séma acele a popórelor ce

amu avutu relatiuni dese cu ele pr. a Polonilor, Ungurilor etc. Din timpurile vechi si pâna astadi s'au tratatu fórte multu despre tierile nóstre, n'aveti de câtu a luá Cronic'a lui Sincai, Archiv'a Istoricá, Tesaurulu de monumente istorice, etc. etc. si veti vedé citatiuni din o suma mare de autori. Aceste sânt de diferite natie: Greci, Bizantini, Poloni, Turci, Slavi etc. Apoi gasimu o multíme de caletorii. Astfeliu este caletori'a arabului Macarie Patriarhu de la Alep*) prin Muntenia si Moldova la Moscova, carte de o insemnatate mare, in ea se vorbesce mai cu séma despre obiceiuri etc. tocmai ce lipsesce in cronicarii nostri.

Mergêndu totu in spre 1800 si dupa, gasimu unu mare numeru de caletorii. Astfeliu sânt caletori'a lui Avril**), caletori'a lui Porter la Constantinople prin Moldova etc.

Dar de multe ori acesti straini facu gresieli spindu câte-odata fapte neadeverate séu reu intielese, cu o anevoie discursàmú lucrurile. Gresielile le facu din pricina, cà, ei treceau repede pe la noi, neintielegêndu nici limb'a, nici obiceiurile etc. Bibliotecele din Paris, Vienna, Petersburg, Berlin etc. cuprindu tesaure immense pentru istori'a nóstra, ele stau la intunicu, si numai cu timpulu se voru poté dá la lumina. (Biblitec'a statului, din Bucuresci are câte-va condici ce tratéza despre obiceiurile si ceremoniele de la noi. A supra acestui subiectu se poté vedé cartea dlui Theodorescu.***)

George Sion.

MARGARITARELULU.

(Dedicatu dnei S. *.)

Când la fruntea-ti radiósa
Si la sinu-ti caldicelu
Intindi mân'a ta frumósa
Punêndu margaritarelú,
Déc' ai sci câtu de gentila
Te arati, sufletulu meu,
Ai avé de mine mila
Si-ai crede câtu suferu eu.

Când cu ochiu-ti de gazela
Patrundi la ânim'a mea,
Si cu buz'a ta cea bela
Suridi cá o turturea,
Déc' ai sci câtu de placuta
Te arati, angelulu meu,

*) Vedi Arch. Ist. Hasden.

**) Acésta carte este reproduca in „Tesaurulu de monumente istorice.“

***), „Incercâri critice a supra obiceiurilor si datinelor poporului Românú“, tiparita in Bucuresci.

Ai ghi-ci din vocea-mi muta ;
Ce atuncea cugetu eu ?

Când tali'a-ti mladiósa
O privescu cá unu setosu
Hain'a simpla séu luxósa
Tie tóte-ti stau frumosu
Déc' ai sci atunci, iubita,
Cátu de multu eu te admiru !
P'a mea ânima sdrobita
Ai scapá-o din deliru.

Când cu vocea-ti argintina
Tu pronunci vr'unu cuvintielu,
Si in mergerea ta lina
Tu pari blânda cá unu mielu,
Déc' ai sci cum te mai prinde
Mersulu teu si vocea ta,
Ai vedé cum mi s'aprinde
Palpitandu ânim'a mea.

Când, in fine, gratiósá,
Te exprimi cá tu iubesci
Florici'a cea frumósa,
Alba, mica, si-o privesci ;
Déc' ai sci cu cât' amóre
Asiu atinge-o 'n cetinelu !
Dar — tu singura esti flóre,
Esti unu margaritarelu.

Z. Antinescu.

Cursu elementaru de istori'a literatu- rei române.

(Urmare.)

Sectiunea II.

O scurta privire despre originea si
istori'a limbei române.

I.

Déca vorb'a este unulu din darurile cele
mai pretiósé ale omului, pentru o natiune nu
póte fi altu bunu mai scumpu pe lume decâtu
limb'a.

Dintre tóte elementele ce constituescu na-
tionalitatea unui poporu nici unulu nu este
mai puternicu decâtu limb'a.

Nationalitatea!... isi exprima caracterulu
seu in limba, ea se apera cu acestu scutu déca
cine-va o ataca !

Limb'a conservata si cealalte elemente
prin cari subsista unu poporu cá natiune voru
fi inca in tóta vigórea lor.

Rapiti-i numai limb'a nationala poporu-
lui si de indata elu n'a mai sciutu de ce nému
este, nationalitatea-i este spulberata, elu insu-
si va perí.

Pentru Români limb'a a avutu si are deja
insemnatatea cea mai mare, ce a pututu sè aiba
acestu elementu de esistintia nationala.

Limb'a ne-a doveditu, si ne dovedesce in-
ca originea nóstra româna, ea este titlulu de
noblétia, ce ne-a destinsu si ne distinge inca
atátu de bine in mijloculu popórelor ce ne in-
cungiuru de tóte partile dupa dins'a mai multu
decátu dupa ori ce alti straini, cari au vrutu
sè se incredintieze despre viti'a din care ne
tragemu, au recunoscutu cu totii latinitatea
limbei si natiunii române.

Limb'a a tinutu si tine legatur'a fratiésca
atátu de strinsa intre toti Români, numai pâ-
na cându de la Maramuresiu pâna la pólele
Pindului nu va incetá a resuná intr'una si
aceea-si idioma strigatulu „Sum Românu“, nu
mai pâna atunci va fi inca viu in piepturile
nóstre simtiementulu fratiei dintre intrég'a
natiune româna.

Imagine viua si fidela a moravurilor si
datinelor in care sânt traduse tóte credintiele
si simtiemintele, totu caracterulu némului nos-
tru, limb'a a aperatu cu viéti'a 18 sute de ani
in contra strainilor cutropitori, ne-a scapatu
de peire nationalitatea ori de câte ori s'a aflatu
in periculu.

II.

Lucràrile eruditilor si filologilor moderni
mai tóte nisuiescu a deduce originea limbei
nóstre de la Rom'a inca din primele timpuri
ale Republicei, din dóue dialecte, spre a nu
dice din dóue limbe destinse, avêndu fia-care
vocabulariulu si idiotismele sale proprie, si
cari s'au desvoltatu paralelu sub tóta durat'a
imperiiului : latin'a clasica séu literaria vorbita
in cetàti de clasele libere si instruite ale socie-
tătii ; si latin'a vulgara séu rustica, in usu
printre plebea in cetàti si printre poporulu de
la tiéra. Din acést'a din urma, adeca din lim-
b'a rustica transplantata in urm'a cuceririi in
diversele tieri supuse dominatiunii române ; in
partea de média-nópte a Italiei, in Gali'a, in
Spani'a si Dacia Traiana, s'au formatu mai tar-
diu limbele romanice : italian'a, frances'a, spa-
niol'a, portugal'a etc.

III.

Respandirea limbei latine rustice s'a in-
têmplatu mai rapede in Daci'a Traiana, de cátu
in cealalte provincie mai indepartate de me-
tropole. Traianu dupa diece ani de resboiu
cumplitu cuprinse Daci'a, luà Sarmigesedus'a,
constrinse pe Decebalu regele acestui tinutu

sè-si faca mórtea la anulu 105 dupa Christu, ocupà acést'a provincia si o adause la imperiulu románu. Inse resboiulu indelungatu, a-perarea energica si crâncena ce Dacii au sustinutu contra navalitorilor straini, cum si marile emigratiuni ce urmara dupa ocupatiunea romána, desiertara intru atât'a acestu tinutu. încâtu Traianu fu necessitatu a aduce colonii din tóte partile imperiului spre a impoporá cetàtile si a cultivá agrii, „Traianus victa Dacia, ex toto orbe Romano infinitas eo copias hominum transtulerat ad agros et urbes colendas. (Eutropius Istori'a VIII. 3.) Daci'a enim diurno bello Decebali viri fuerat exhausta.“

In urm'a acestei dispositiuni séu spre a vorbí mai adevèratu in urm'a opunerii rasei indigene, romanisarea Daciei a urmatu imediatu, limb'a antica a tierii fu maturata de pe paméntu cu primii sei locuitori in acela-si timpu o idioma si unu poporu nou incepe a se aretá pe teritoriulu acelei tieri.

IV.

Acést'a idioma erá latin'a rustica amestecata cu dialectele originale ale coloniilor. In faptu aceste colonii nu erau toti latini de sânge puru din bunii cetatieni ai Romei, ci individi adunati din tóte partile imperiului, copias ex toto orbe romano collectas dice espresu Eutropiu, de acea ei adusera cu sine in nou'a patria unii latin'a rustica din Spani'a, alii limb'a vulgara din diferite provincie ale Italiei, alii mai incolo galo-latin'a din Provenci'a, in urma din tóte aceste dialecte contopite intr'o singuru limba s'a formatu limb'a romána de astadi, care cu tóta parasirea imperatului Aurelianu la anulu 270 si cu tóte invasiunile barbarilor, din cari nici un'a n'a crutiatu Daci'a romana, a remasu pe lângá unu micu elementu slavicu introdusu mai tardiu o adevèrata limba latina, sora cu cea francesa, italiana, spaniála, provinciala etc. Se observa asemenea si unu micu numeru de cuvinte dacice. Este bine cunoscutu pâna astadi, cà Dacii au traitu si in urm'a cuceririi. Ubicini a restabilitu alta-data cu ajutoriulu textelor positive, cà faimós'a frasa ce Julianu pune in gur'a lui Traianu, nu ar fi fostu luat in scrisu si cà rass'a indigéna nu a stêrpitu cu totul cum au inseratu-o unii din eróre, ci numai simplu imprasciatu. Poporu nemuritoriu, dupa cum se numea elu insu-si din anticitate, nu pere, ci numai dispere, si abiá o jumetate de secolu a trecut si noi vedemu pe Daci parasindu vechile lor locuinte, unde forméza municipii si traiescu bine, ames-

tecati cu Románii in colonii. Acestia reintorcându-se, urmara fara intrerupere lui Marcu Aureliu la Macrinu, si de aci trebue sè atribuimu introductiunea in limb'a romána a unor espressioni rare indigene, cari s'au conservatu pâna in dilele nóstre, de si desfigurate prin intrebuintiare. In câtu despre urmele vechi limbe dace in starea sa pura sânt mai rare si se reducu la câte-va nume proprie de ómeni si de cetàti, si la vr'o trei-dieci de cuvinte mentionate de lexicografii antici precum Hesychius si Suidas : Adelung (Mithridates tom. II.) a compusu unu catalogu de aceste cuvinte séu sommatiuni de cuvinte, precum terminatiunea *dava*, care o intêlnimu adese in numele localitatilor dace.

(Va urmá.)

George Popescu.

SECRETELE CASTELULUI.

— Romanu, de XAVIER de MONTÉPIN. —

(Urmare.)

Din intemplare, cu audii intr'o cârcina convorbirea a doi agenti ; aflai cà ei au sè mérga a aretá pe Simiona in locuinti'a sa din strad'a Lanterne ; alergai acolo sè-i preveniu ; o facui scapata prin ferésta, cându politi'a cuprinsese deja tóte esirile din casa, si fugiramu dimpreuna. S'a intemplatu tocmai in momentul cându am rentêlnitu pe dlu marquis in provinci'a acést'a . . .

— Ce ai facutu cu Simiona ?

— Dupa ce m'a insotitu pâna cam pe la Puy, ea se oprí la Chamblas, care e patri'a sa si unde nu e cunoscuta decâtu numai sub numele seu adevèratu de Francisca Arzac. Despartindu-ne acolo, ea mi-a disu, cà bucurandu-se de a fi pututu scapá din ghiarele ómeniloru justitiei, va renunciá de a jucá de acuma inainte o parthia periculósa, care mai totu-de-una se finesce in piati'a de Grève ; cà va traí numai din sciintí'a sa de mósia, cu omenia, si me svatuiá si pe mine d'a renunciá la aventure, d'a parasí livre'a dlui marquis si a deviní unu omu de bine.

Saint-Maixent incepú a ride.

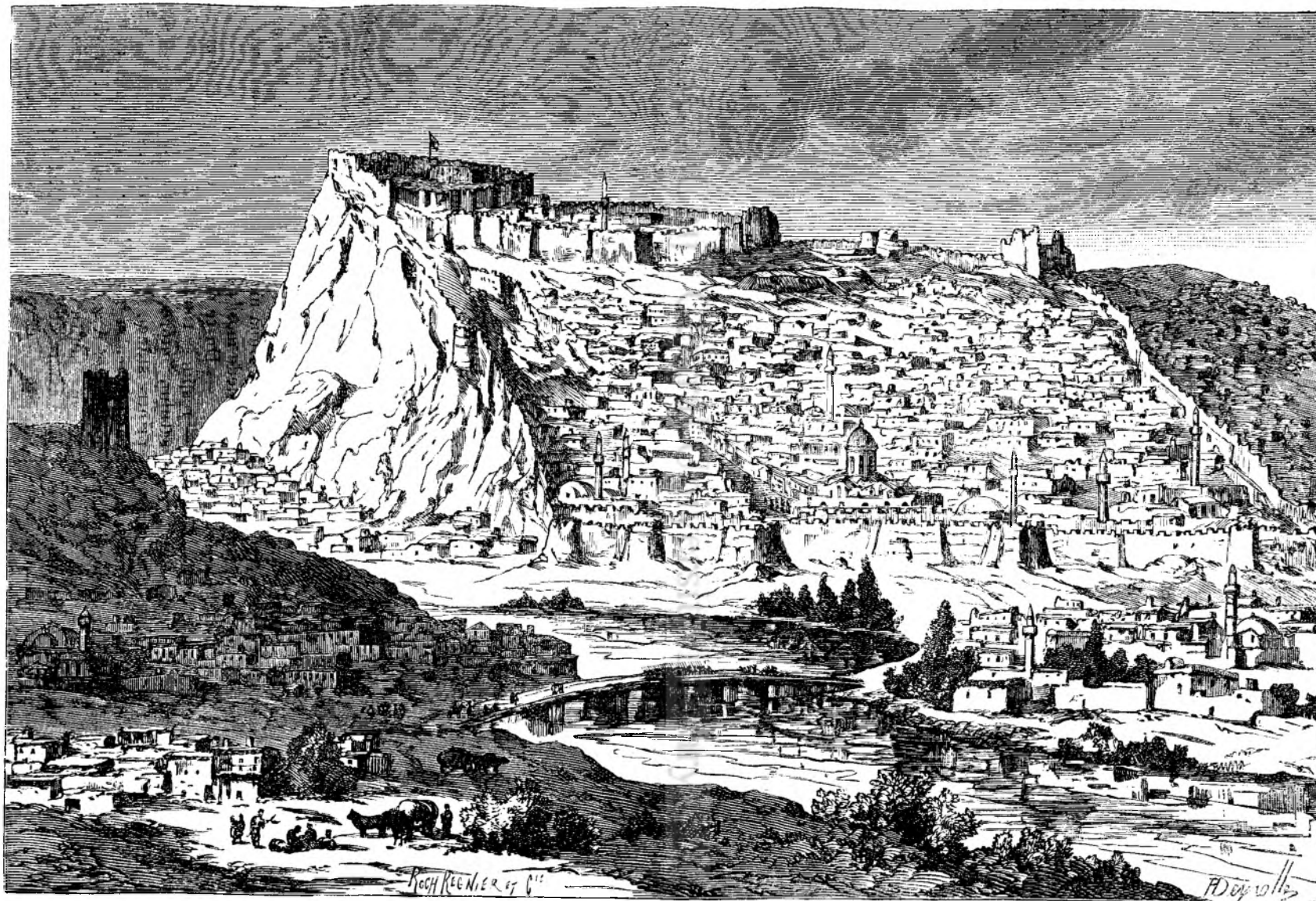
— Éta ce svaturi bune ! — esclamá elu, — pentru ce nu le-ai urmatu ?

— Pentru cà alipirea mea catra dlui marquis me va inlantiuí totu-de-una, si déca voiu fi frantu de víu in róta, mai timpuriu séu mai tardiu, speru cà acést'a se va face pentru serviciulu dlui marquis.

— Va se díca, — reluí Saint-Maixent, fara a paré a bagá de séma dorinti'a bizara a servitorului seu, — Simiona Raymond, dupa numele seu adevèratu Francisca Arzac, legata acuma de Chamblas, voiesce sè devina si sè remana o femeia de omenia ?

— Si dins'a va face precum a disu, — adause Lazaru. Ah ! la draci ! are unu capu tare ! Cându dins'a a decisu ceva, nimene in lume n'ar fi in stare a o abate.

— Vomu vedé, — murmurá de totu incetu Saint-Maixent.

Cetatea Cars in Asia.

— Mai este o impregiurare foarte curioasă și pe care nici odată n'am povestit-o dlui marquis, — continuă Lazaru; — voiesce dlu marquis să o cunoască?

— Fără 'ndoiéla!

— E bine, dle marquis, cu totu respectulu ce-ti datorezu, nu vei ghici nici odată, cine a fostu person'a din urma care a consultatu pe Simiona Raymond în calitatea ei de vrajitoré, tocmai cu o óra înainte de a sosí polití'a și soldatii de paza în strad'a Lanterne?

— Nici voi încercá. Spune-mi dara iute cine a fostu acea person'a, déca cumva aceea póte să fie interesanta pentru mine.

— Dómn'a contessa de Rahon.

Saint-Maixent tresari' atátu de tare, încátu calulu seu facú o saritura.

— Contess'a! — strigá elu.

— Ea.

— Dar, mei, visezi séu esti nebunu?

— Nici unulu, nici altulu. Eu am fostu insciintiatu despre ast'a prin Anastasia Gaudin, femeí'a de odaia stricata de versatu, cu care me am bine.

— Dar nu me insieli?

— Dlu marquis me ofensa! déca se 'ndoiesce în cuvintele mele, póte să întrebe pe Anastasia, și dins'a nesmintitu si-va face datorí'a de a-i spune adeverulu.

— Dar ce a voitu dómn'a Rahon la vrajitoré?

— A-i cere explicatiunea unui visu ce a avutu, și care pare a o preocupá multu.

— Si Simiona a datu acésta explicatiune?

— Cátu de bine! Ea a consultatu cartile sale și a profetitu, că dómn'a contessa va devení în stare binecuvantata și că va nasce o fantoma, o illusiune, séu asiá ceva; pe scurtu, unu copilu, care nu va esista. Eu nu garantediú cuvintele, dar sciu bine intielesulu lor... și Domnulu marquis póte vedé că lipsesce o lumina óre care.

Saint-Maixent se adânci în gânduri.

— Dar Simiona Raymond credea ea acele profetiri? — întrebá elu.

— Ea credea în ele cá în evangelia, și inca dóra mai multu. Insedar am perdutu timpulu probandu-i, că tóte acele n'au nici unu intielesu.

— Dar éta cá ast'a e unu ce bizaru, — murmurá contele.

Apoi dupa o tacere adause:

— CREDU că dómn'a contessa a fostu imbracata în haine false cându a fostu la vrajitoréa.

— ERÁ imbracata cá femeia de cetatiana, dle marquis, și fatí'a i erá acoperita cu unu velu desu.

— VEDIUTU-a ea fatí'a Simionei?

— Ba, dle marquis. Cându scump'a fintia primí'a publiculu pentru consultatiunile sale, purtá o rochia cu capisionu, și acestu capisionu, gauritu în trei locuri cá o masca, ascundeá foarte bine fatí'a ei. Acést'a i dadea infatísierea unui adeveratu dracu și facea efectu a supra strainiloru.

Saint-Maixent sciea fara 'ndoiéla ceea ce voiá să scía, căci elu nu mai continuá convorbirea și facú semnu servitorului seu d'a-si ocupá érași loculu dinnapoi'a lui.

În decursulu totu restului de di' dinsulu remase preocupatu, neliniscitu, cá omulu care meditéza a supra unui proiectu importantu, și chiar în sér'a aceea dinsulu anunciá contelui, că are să parasésca castelulu pe dóue trei dile.

Întrebatu amicalu de Annibal, elu respunse, că dinsulu are intentiunea să ofere unu ce bagatulu verei sale în diu'a urmatóre naserii, deci se duce la Puy spre a cumperá unu lucru simplu, fara alta valóre decâtu aceea a amicieii și a impregiurári.

Contele Rahon nu putea decâtu se apróbe acés-ta idea graciósa; strinse man'a marquisului și lu-rugá numai prelungí cátu de putinu va fi cu putintia diu'a absintiei sale.

În diori de di' Saint-Maixent plecá calare, urmatu de Lazaru, a carui calu purtá în siea o straitia de pele.

Ei nu grabiau; caletoriau incetu, voindu să sosésca la Puy numai de catra séra.

Dinsulu visitá prevalfiile de bijuteria, cumperá juvaerulu despre care a vorbitu cu contele Rahon, apoi se rentórsé la otelulu „Sórele de argintu“, unde a lasatu pe Lazaru și caii.

În diu'a urmatóre — de timpuriú, — elu scóse din straitia unu costumu foarte simplu, lu-imbracá și dadú ordinu lui Lazaru să insiele unu calu.

— Eu nu voiú insotí pe dlu marquis? — întrebá marquisulu foarte suprinsu.

— Nu.

— Ce am să facu?

— Să dejuni și să bei bine, și să me astepti. Mai alesu să nu parasesci otelulu. Eu potu să revinu într' unu momentu séu altulu.

Lazaru promise, că nu se va miscá de felu. Saint-Maixent incalecá și plecá.

La capetulu primei strade elu întrebá de calea ce conduce la Chamblas și departarea ce este pân' acolo.

Departarea abiá erá de trei mile; calea curgea în linia drépta pe marginea unei vâi cam adânce, încoronata cu paduri mari de bradi și castani; încátu erá cu neputintia a se ratecí.

Dupa ce facú o cale de o óra și jumetate, marquisulu sosí la prim'a casa a satului.

Satulu acél'a, compusu din o suta cinci-dieci séu o suta siese-dieci de case, despartíte unele de altele prin niste gradini mici, ocupá unu locu destulu de mare pe cóstele nnuí délú padurosú și pitorescu. Turnulu bisericéi se innaltíá din mijloculu arborilor seculari, în momentulu acela lipsiti de frundie.

Josu lângá satu, în valea strimta, curgea unu riuletiu repede, care de câte ori dedea în cale de vr'o stânca de granitu acoperí'a cu muschiu, se sfarmá cu clocotu mare, facea spume și se versá cá unu torentu.

Saint-Maixent inse n'a mersu la Chamblas să admire situatiunea. Si-oprí calulu înainte primei porti deschise și întrebá de o tieranca betrana:

— Buna mama, ai bunetate a-mi aretá cas'a în care siede mósi'a Francisca Arzac.

— Du-te dreptu înainte, vredniculu meu domnu, — respunse tieranc'a. Cându vei ajunge la capetulu satului, întórcé-te în drépt'a pe calea ce se 'naltia printre stânci. Vei vedé trei castani mai betrani decâtu mine, și innapoi'a lor o casa mica: aceea e a Franciscei Arzac, pe care o cauti. Ah! brav'a person'a scie mai multu decâtu cei mai vestiti medici din Puy! Ea a vinitu de la Paris! Oh! Dómné, da, și nimene nu póte s'o cártésca; oh! Dómné, nu.

(Va urmá.)

S A L O N U :

Calindarul septemanei.

Dumin.	31 12	E. 11 d. R. s. dr. Eudochim.
Luni	1 13	scot. s. crucii, ss. 7 Macav.
Marti	2 14	aduc. relic. s. m. m. Stefan.
Mercuri	3 15	cc. pp. Dalmat, Faust, Isaaci.
Joi	4 16	ss. 7 tineri din Efes., Masimilian.
Vineri	5 17	ss. mm. Esigniu, Catidiu, Nastasia.
Samb.	6 18	Schimbarea in fatia a Domnului.

CRONIC'A RESBOIULUI.

Damele române si resboiulu.

Naseudu la finea lui iuliu. Dle redactoru! Vedându, că de pe aci nu se pré inbuldiescu cu corespondentie pentru fói'a dtale, permite-mi a intrá in salonulu „Familiei“ pentru a conversá cu amabilele cetitóre despre unele si altele din Naseudu ce credu a interesá pe intregu publiculu. Si cá sè nu facu multe ceremonii, voescu sè-mi incepu conversati'a indata si inca facèndu promissiunea de a-me sili sè fiu câtu se póte de scurtu. Dar unde sè facu inceputulu? Despre ce sè conversezu mai ântâiu? Iata perplexitatea in care me affu!

Dar voui incepe si eu cu acelu obiectu modernu de conversatia, obiectulu de predilectiune pentru tóte clasele, pentru tóte etátile societátii, adeca cu politica. Inse pardonu, am fostu uitatu cá ne affámu in salonulu „Familiei“, in care nu ni-i iertatu a face politica. Si cu tóte aceste mi-oiu permite a vorbí despre politica; despre politic'a ce o facu astadi damele române din Transilvani'a — dupa cum a botezatu-o foile unguresci — adeca depre politic'a de a aduná scame, fasiei, bandage, etc. . . . pentru „Crucea rosia“ respective pentru cei raniti in resboiulu de la Dunare.

Sangerósele evenemente ce au inceputu a-se desvoltá la hotarele sudice ale Romaniei, si cari au indemnatu pe damele române din tóte ungiurile pamântului românescu la facere de colecte, de scame, comprese fasiei s. a. pentru nenorociti raniti in resboiu, au stèrnitu si in ânimele damelor române de aci nobilulu propusu de a concurge si dinsele cu possibilulu loru succursu la alinarea dorerilor celor raniti si la usurarea suferintielor celor nenorociti.

Initiativ'a la acést'a a luat-o stimabilele dómne Vilhelmine Mihalasiu si Elisabeta Popu Pecurariu, cari au invitatu pe tóte damele române sè participe la realisarea acestui scopu românescu si umanitariu, umblându din casa in casa.

Au si pornitu si s'au suscrisu preste 30 dame, inse la adunarea ce s'a tînutu in 3 iuniu c. n. abiá s'au infaciosiatu vre-o 14 inse. Ací imi permitu a pune si numele acestoru onorabile dame: Elisabeta Popu, Charlotte Purceila, Elisabet'a Tanco, Ludovica Pavelea, Lucreti'a Moisilu, Clotilde Malaiu, Maria Bobu, Iulie Iosefine Muresianu, Savalina Grigoritia, Matilde Vasilichi, si damicelele: Anastasia Lazaru, Valeria de Popu, Emilia Budurleanu, si Gabriele Gestel.

In adunarea din 3 iuniu s'a concludatu mai ân-

tâiu de a lucrá, cá si damele din alte tînuturi, pentru „Crucea rosia“ societatea româna de ambulancia, garantata de conventi'a internationala de Geneva si de congressulu de Berlinu, adeca a aduná totu feliulu de ofrande: bani, scame, camesi, comprese, triangule, fasie s. a. apoi pentru esecutarea mai facila acestui concludu s'a alesu unu comitetu centralu cu insarcinarea de a invitá pe tóte damele din acestu tînutu chiar si pe tierancele române prin apeluri animatóre, cá asemenea sè se constitue in comitele filiale, ér cele adunate sè-le administreze la comitetulu centralu, carele la rëndulu seu le va administrá la locurile competente, despre ce la sfîrsitu isi va dá socotela publica. Comitetulu centralu s'a compusu din dómnele: Elisabeta Popu presidenta, Vilhelmine Mihalasiu casaritia, Clotilde Malaiu controloritia, domnisióra Valeria de Popu secretaria si din membrele: dómnele: Ludovica Pavelea, Elisabeta Tanco, Lucretia Moisilu, Iulia Iosefina Muresianu, Maria Bobu, Charlotte Purceila, Matilde Vasilichi si domnisiórele Emilia Budurleanu si Gabriele Gestel.

Acestu comitetu inse abiá a tînutu 2 siedentie (in 3 si 15 iuniu) abiá a apucatu a-si tramite apelurile sale la damele din acestu tînutu, abiá a deschisu liste de suscrieri, si deodata se trediesce cu unu ucasu in limb'a unguresca de la judele cercualu din locu Florianu Marianu fostulu vice-prefectu la legiunea a 13 din 1848—49, prin care se declara acestu comitetu desfiintatu, firesce la ordine mai inalta. La traducerea si talmacirea acestui ucasu comitetulu si-a esprimitu profunda parere, vedindu cá nedreptatea, fric'a si persecutiunea celor de la putere merge pâna si la femeia româna; damelor române nu li-se concede a face scame pentru fratii lor de unu sânge, pe cându s'a concesu formare de comitete chiar in Pesta pentru sabii turcesci si softale, si acést'a in seclulu alu XIX. De pe feciele membrilor se putú ceti indignatiunea, inse nu se putú face alta decâtu sè apeleze la inalt'a dieta, si prin acést'a la tóta lumea culta si nepartiale — ceea ce s'a si decisu.

Este destulu de caracteristicu pentru natiunea magiara si respective pentru guvernulu seu cându ísi temu esistinti'a si de femeile române!

Cá scopulu propusu de damele nóstre totusi sè se realizeze dómna Elisabeta Popu s'a declaratú cá dins'a va aduná si mai departe ori ce ofrande, aceste le va inaintá la locurile competente si la timpu va ratiociná publice.

Sum informatu cá pâna acuma s'a adunatu o frumósa colecta si se continua, ér bravele nóstre dame lucra cu unu zelu raru si cu o diligentia admirabila la fasie, comprese, triangule, scame, camesi etc. ma insa si tierancele au inceputu a se interesá si a contribuí dupa putintia. Unu semnu pré invederatu acést'a cumca desceptarea spiritului nationalu progreséza, si cá geniulu românescu vighiéza pentru inmortalitatea neamului românescu. Femeia româna! mergi inainte, calea-ti va fi urmata, esemplulu imitatú, ér faptele voru fi bine cuventate de posteritate si memori'a perpetuata din generatiune in generatiune . . .

Nu potú intrelasá acést'a ocaziune fara a amintí cá intre prezenteze, fara a nu dá cursu liberu durerii

ce am simțitu la retragerea damelor amintite de la acestu afacere curata umanitarie, cu atât mai vârtos căci motivele din cari își escusa retragerea nu sânt seriose. Ce afacere au pututu avé contribuiriile și participările lor la acésta atât de nobila, umanitarie și inocenta afacere cu pusețiunea barbatilor lor? Nu dlor, ci barbatii lor au decrete, posturi și salarie regéseca!! Déca le circula o lista regéseca, sum de firma credința, că o-aru suscrie cu litere de unu degetu, fia chiar și pentru basi-buzuci. Apoi acest'a se numesce la noi crescere, principiu și ambițiune nationala!

Publiu.

Hatiegu 10 Iuliu. Domnule Redactoru! Contribuirile de bani și alte obiecte pentru ajutorarea soldatilor români raniti din România publicate și în multu stimat'a dta fôia ce redigiati „Familia“, colectate de subscris'a și dóm'n'a Lucretia Borha nasc. Ratiu, le-amu administratu de-a dreptu sub adres'a principelui Dimitrie Ghica presiedintele societății române „Crucea rosie“ la Bucuresci, în asta urmare amu primitu de la susu numitul domnu presiedinte despre primirea banilor urmatórea epistola, pe care vi o alatura aici în copia cu respectuós'a mea rugare spre a o publicá în celu mai de-aprópe numeru alu „Familiei.“

Primiti ve róg'a dle redactoru asigurarea înaltei mele stime!

Susana B. Popoviciu.

Copie.

Societatea „Crucei rosie“ din Romani'a,
comitetulu centralu nr. 531.

Bucuresci, 20 Iunie 1877.

Domniei sale Dómnei Susana B. Popoviciu

Hatieg.

Amu primitu adresa Domniei-vóstre ce mi-ati facutu onóre a-mi trimite, în socita de bani adunati de la Dómnele Române din localitate.

Me grabescu a ve esprimá viele multumiri ale consiliului generalu, și în particularu recunosciți'a mea, pentru inițiativ'a ce ati luat de a veni în ajutorulu acestei Societăți, chiamata a mângâia suferințele fratilor și copiilor nostri caduti pe câmpulu de resboiu.

Totu de odata ve înaintezu recipiss'a cassierului Nr. 316, constatatóre de încassarea banilor în sum'a de lei 394, bani 46; și ve rogu Dóm'n'a mea, sè binevoiti a primí cu acésta ocasiune asigurarea pré osebiti mele consideratiuni.

Presiedinte : *Dimitriu Ghica* m. p.

Secretariu : *Ioanu S. Bobocu* m. p.

Apelu catra dómnele române din campia. Fratii nostri de dincolo de Carpati sânt decisi a luptá cu barbatia stramosiéseca pentru deplin'a libertate a tieriei. Batai'a va fi crunta și îndelungata, de aceea și numerulu ranitiloru considerabilu.

Nu e indoiéla, că sororile róstre mai de aprópe interessate precum s'au ingrigitu pâna acuma, asiá se voru ingrigi și de aci înainte cu tóta sollicitudinea de usurarea sortii ranitilor sei soci, fii și frati prin alinarea doreriloru lor.

Dar chiaru impregiurarea, că resboiulu promite a fi crâncenu, de órece fratii nostri se lupta pentru caus'a cea mai sânta, pentru libertate, ér inimicii seculari ai crestinatătii pentru esistenti'a lor în Eu-

rop'a civilisata, condusi fiindu de principiale fanatiche ale coranului, cari nemohamedaniloru decreta perire prin focu și sabia, ne lasa a crede, că sororile nóstre transcarpatine pe lâng'a tóta însufletirea lor provenita din amoru catra patria și simtiu de umanitate, cu greu voru fi în stare a alina durerile tuturoru ostasilor români raniti pe câmpulu de onóre și gloria. De aceea este datorința nóstra cea mai sacra de omu și de românce, a contribuí și noi dupa pucinele nóstre puteri întru ajutoriulu ranitilor nostri frati, fia cu bani, fia cu scame, bandage etc.

Surorile nóstre din tóte tienuturile, unde resuna limb'a romanéseca, au întielesu de multu acést'a datorința: din tóte partile curgu ajutórea pentru românnulu ranitu în lupt'a contra Semilunei!

Campi'a s'a destinsu totu-de-un'a prin caracterulu seu curatu românescu; ar fi asiá dar unu atentatu diresu chiar a supr'a nóstra, cându noi românele din „granariulu Transilvaniei“ amu stá cu mânilé în sinu, ne-amu uitá cu indiferentismu la tipetele de durere ale ranitilor români și la sacrificiale, ce alte surori ale nóstre le facu pe altariulu natiunii române!

Dreptu aceea dupa întielegerea avuta cu alte surori române din giuru, subscrisele ne-amu decisu că persóne private, a primí oferte în bani și scame, bandage etc. pentru ostasii români raniti din Romani'a libera și independenta.

Surorile nóstre tierane, agricultóre, pe lâng'a tóta simplicitatea lor inocenta, știu apretiuú datorințele unei române facia de unu resboiu între frati ei români și între osmani. Ele înca voru concurge, suntemu sigure, cu micu cu mare la ajutorarea ranitiloru ostasi români.

Ofertele în bani sânt a se adresá la: Carolin'a Popu n. Papiu în Budeiu, éra cele în scame și bandage la: Amali'a Crisianu n. Maioru în Sacalu, post'a ultima M.-Ludosiu.

Predarea oferteloru primite la locul destinatiunii lor, se va legitimá în publicitate.

Budeiu, la 15 Iuliu 1877.

Amali'a Crisianu n. Maioru.

Carolin'a Popu n. Papiu.

List'a damelor din Brasiovu nr. 2. Dóm'n'a Maria Zanescu 1 kilogr. scama, Sofia I. Spuderca 2 kilogr. scama, Dina I. Manole 1 kilogr. scama, Ecat. Archimandrescu 1 kil. 15 deca scama, 10 fesi și 6 compresse, Polixene I. Sotiru 1 kil. scama, Maria V. Alesandrescu 1¼ kil. scama, Elena Anken 1 kil. 5 deca scama, Maria Al. Georgiu 2 kil. 50 deca scama, Carolina Ciurecu 1 kil. scama, 14 triangle si 11 compresse, Eufrosina Ioanu 1 kil. scama, 9 triangle si 11 compresse, Ecat. Radulescu ½ kil. scama, 4 cear-siafuri, 6 par. ciorapi și 10 compresse. — De la mai multe dómne române 60 deca scama. 80 triangle, 22 fesi și 87 compresse. Dn'a Susana Laslo 40 deca scama, Maria Popp 30 deca scama, Salomia N. Baboianu 500 gr. scama, 12 triangle si 12 compresse, Haretti Stanescu 12 camasi, 12 par. pantaloni, Maria G. Stanescu 12 camasi, 12 par. pantaloni. — De la urmatórele dómne din Ruszkberg (Banatu): dn'a Elena Sireanu 250 grame scama, Ica Savescu 250 gr. scama, Iuliana Savescu 2 kil. scama, 8 fesii de chifou, 7 fesie de pandia, 18 triangle si 30 compresse.

Dn'a Ioana Moldovanu n. Boiu din Sighisióra a facutu unu apelu catra damele române din Sighisió-

r'a si din giuru, spre a contribui la general'a colecta nationala.

Precum vedemu din raporturile publicate până-acuma, damele române in toate partile au inceput să contribuiescă. Ni pare foarte reu, că spaciulu ni lipsește spre a pute reproduce toate contribuiriile. Din această cauza amu fostu siliti să înregistrăm de asta-data numai persoanele noue cari s'au devotatu acestei cauze. Cele înscrise in nrile trecute toate lucra cu zelu.

Dómn'a Maria Sutio a adresatu următoarea scrisóre M. S. Dómnnei Romaniei :

„Mari'a Ta,

In fati'a evenimentelor cari apăsa tíer'a noastră, vinu, cu celu mai profundu respectu si cea mai viua bucuria, a oferí bravei noastre armate sum'a de 3000 franci, cá unu slabu ajutoru din parte-mi, si rogu pe Mari'a Ta a întrebuintiá această suma pentru o ambulancia.

Mai rogu pe Maria Ta să binevoiti a interveni pe lângă M. S. Domnitorulu, pentru a ordoná să se ia de la mosia noastră Grebenulu (distr. Rómnicul-Sarat), 60 vedre vinu si 100 vedre rachiu pentru trebuinti'a armatei, cum si unu actu de la primari'a capitalei pentru plat'a unoru cai de luxu rechizionati in Bucuresci, si la care renuntiamu.

Sunt, Mari'a Ta, cu celu mai profundu respectu, etc.

Irina Sutio.

Comitetulu centralu alú dómnelor din Iasi.

Apelu catra publicu. Gratia generosului concursu datu acestui comitetu de surorile noastre de aici si de prin judetie; gratia nobilului respunsu facutu de unu marinimosu publicu la apelulu ce i s'a adresatu, ambulanti'a infintiata de acestu comitetu, completu organizata plecata sambata din Bucuresci, ajunsa luni in Caracal, astadi se afla lângă fratii nostri de la armata. Comitetulu mai are in sa nevoie de o imensa cantitate de camesi pentru spitalulu ce este in ajunu de a se infintiá. Darnici'a Iasiailor a miscatu toate inimile! Totu la acea darnicia ne adresam, pentru ai cere camesi gata seu chiar si pâna. Trebuinti'a este mare si urgenta; fia-care casa din orasiu si judetiu póte se deie o camesia. Rugam, dati-ne camesi.

Comitetulu.

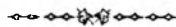
Dómnele din térgulu Baia-de-arama, judeciulu Mehedinti, n'au pututu rămâne impasibile in aceste momente solemne; ele s'au adunatu in séra de 19 Iuniu in sala scólei de acolo, au si alesu unu comitetu de diece persoane spre a aduná ajutore pentru fratii cari lupta la otare.

La 7 Iuniu trecutu s'a constituitu in **Braila** comitetulu de dame pentru ajutorarea soldatilor români. Toate membrele acestui comitetu s'au îngajatu a face suptscriptiuni pentru Crucea Rosia atât in bani câtu si in alte obiecte trebuincioase. Comitetulu din Braila este constituitu supt presedinti'a Inaltimei Sale Dómnnei; d-na Elisa C. Giuvara este vice-presedinta comitetului; d-nele Aneta Bacalbasia magazinera, Maria Logadi secretara, d. N. Filodor casieru; ér cele-l-alte membre ale comitetului sunt d-nele: Elena Filodor, Dorina Conovici, Maria Triandafil, Ecaterina Romanovici, Alesandrina Radu Michaiu, Chiriachitia Ionescu, Maria Iconomov, Vasilichia Ionescu, Maria Hepites, Ioan Sobel, Maria Veron, Ecaterina Petrescu. Éca si respunsulu Inaltimei-Sale

Dómnnei la cererea facuta de comitetu de a binevoi să primésca presedinti'a lui :

„Me grabescu a primi cu cea mai viua satisfacere presedinti'a ce-mi oferiti; multamescu din sufletu dómnelor din Braila pentru sacrificiile ce sunt gata a face cu atâtu devotamentu spre alinarea suferintielor bravei noastre armate. *Elisabeta.*“

Unu comitetu de dame a arangiatu la Bucuresci unu bazaru de binefacere totu spre scopulu indicatu.

Totu pentru ostasii români raniti.

Contribuiriile pentru acestu scopu nationalu de cea mai inalta importantia se continua in toate partile cu celu mai mare entusiasm. Colónele noastre nu mai ajungu, pentru cá se putemu înregistrá toate.

In timpulu din urma s'a observatu, că ambulantiile au mare trebuinti'a de manufacture de lemn. In urmarea acesteia

Dnii fratii Stanescu, din Brasiovu, au tramisulu la 17/29 juniu in primirea dlui presedinte D. Gr. Ghica : 660 bucâti scandurele in form'a manei.

La 28 juniu (10 julu) s'au mai tramisulu următoariile : totu din Brasiovu de la fratii Stanescu 709 scandurele form'a manei, de la Diamandi I. Manole oferite si tramise 520 scandurele in form'a manei, de la I. Sotiru 200 scandurele, de la Ioanu Radovicu 100 scandurele, de la Teodoru Popescu 100 scandurele, de la S. Chichiumbanu 25 scandurele in form'a manei.

De la Ioanu Dragosiu in B.-Pesta 5 fl. v. a.

Elevii conservatorulu de musica declamatie din Bucuresci au datu o reprezentatiune extraordinara, in teatrulu celu mare, in folosulu familielor soldatilor români raniti.

Societatea filarmonica germana din Bucuresci a arangiatu in gradin'a sa o festivitatie internationala in folosulu Societâti Cruzei Rosie. Mari'a Sa Dómn'a a onoratu cu presinti'a sa această festivitatie frumoasa.

Junimea comerciantu diu Plóesci, adunându-se la 27 si 28 juniu trecutu, au decisu să formeze o asociatiune in scopulu d'a veni in ajutorulu armatei. Ea va purtá titlulu : „Asociatiunea juniloru comerciantu din Plóiesci.“

Statutele acestei nobile si patriotice asociatiuni dispunu cá fia-ce membru să depuua celu putinu doi lei pe luna.

Durat'a asociatiunii se fiséza pentru trei luni; dar, déca evenimentele voru reclamá, ea se va pute prelungi.

Presedinte s'a alesu dlu G. Popescu (brasiovénu.)

Asociatiunea si-a inceputu activitatea cu multu zelu. La a trei'a intrunire se adunaseru peste 40 persoane, si numai la o singura suptscriptiune s'au adunatu peste 400 lei. S'au impartitu apoi liste de suptscriptiuni la toti membrii acestei asociatiuni, pentru a aduná ofrande pentru armat'a de la cetatiani.

„**Crucea Rosia**“ din Români'a a adunatu până-acuma considerabil'a suma de 88,686 lei si 96 bani. Asiá grandioasa colecta romanésca inca nu s'a mai facutu.

Batal'ă de la Plevn'a. Nimicu nu este mai greu, de câtă a tiné cumpan'a in timpu de resboiu, fara că mân'a sê tremure nitielu.

De la 'nceputulu resboiului — scrie „Rom.“ — dîseramu adese acî publicului: nu dá crediemêntu deplinu la totu ce se dîce, in bine sêu in reu.

Pâna mai alalta-ieri, vediuramu o betia de triumfuri. Ieri, o betia si mai mare in sensulu contrariu.

Beti'a isbândeî a provenitu prin aceea, că ostirile rusesci au trecut Dunarea, si apoi unele pasuri ale Balcanilor, fara o seriôsa impotrivire din partea Turcilor.

Beti'a contrarie proveni fiindu că Rusii, aflându-se in numeru fôrte micu, fura invinsi pe la *Plevna*, d'unu numeru de Turci intreitu si impatritu.

Acêsta din urma betia ajunsé ieri in culme. O panica se tinu trêmba de la Sistovu si pâna 'n Bucuresci.

Caus'a a fostu o batalia de la *Plevna*, unde Turcii fiindu in numeru intreitu, Rusii au fostu siliti sê se retraga. Câti-va cazaci ametiti sosira la Sistovu si spusera, că Turcii invingatori pretutindine sosescu dupa dînsii. Lumea din Sistovu fugi intr'unu sufletu pâna la Zimnicea. Cazacii, si câti-va spariati, plecara si d'aici; intêlnindu unu mare transportu de care rusesci, spaim'a se respândi indata si conducetorii carelor se pusera la rëndulu lor pe fuga, si astu-felu se respândi peste totu scirea, că lumea a ajunsu sfîrsitulu ei.

Acestea sînt, la noi că pretutindeni, acum că totu-de-una efectele betiei de triumfu si ale betiei de spaima. Sê fugimu dar cu totii d'asemene betii, cari totu-de-una vatematôre potu aduce adese si adeverate catastrofe.

Poian'a, 31 jului. Unu materialu considerabilu de poduri se afla adunatu acî pentru trecerea armatei române peste Dunare. Trecerea celoru-lalte dôue divisiuni române mai susu de Rahov'a este imininte pentru nôptea de Joi, 2 augustu.

Fortiele turcesci, cari se opunu Rusilor sînt evaluate astu-felu: 20,000 ômeni impregiurulu Siumlei; 40,000 intre Siuml'a si Rasgrad; 30,000 cari se afla in marsiu de la Eski-Stambul spre Balcani; 50,000 intre Silistra si Varna; 20,000 sub comand'a lui Osman-pasia si 25,000 impregiurulu Adrianopolei, adeca in totalu 185,000 ômeni.

Ostirile rusesci urmêza d'a veni in mare numeru. Eri, trenulu pe persône, Iasi-Bucuresci n'a mai pututu functiona, lini'a fiindu tóta pusa in serviciulu transportarii ostiriloru.

O noua cercare facuta de trupele, ruse de la Plevn'a pentru a se scapa de Turcii cari stau la arip'a loru drépta, a fostu fara succesu. Sosescu neinctatu ajutôre Rusiloru. Se ascépta noué lupte.

Orsiiov'a, 7 aug. Principes'a Elisabeta a sositu ieri cu ministrulu Bratianu in Craiova, unde principele Carolu i-aseptá din caletori'a s'a de la Poian'a. Mâne cu totii voru merge la Turnu-Marele, unde va avé sê tréca Dunarea intréga armat'a româna. — Scirea, că turcii aru fi inceputu ofensiv'a, si că aru

merge spre Sistov'a este cu totulu falsa. — Gen. Manu este denumitu comandante la divisiunea III, Colonelu George Angelescu la divis. IV.

Cetatea Cars in Asia.

— Vedi ilustratiunea de pe pag. 365. —

In resboiulu russo-turcescu in Asia nici unu punctu n'a avutu pân'acuma unu rolu mai importantu decâtu cetatea Cars.

Seimu toti, că rusii nici pân'a 'n momêntulu presinte nu reesira a ocupa acêsta forterétia. Va se dîca, ea trebue sê fia bine intarita.

Asiá este. Cetatea Cars e asiá dicêndu chei'a Armeniei, cãci favorita de o positiune naturala fôrte potrivita, ea numai cu greu se pôte luá.

Mai ântâiu Seldsudii o ocupara de la imperatii bizantini. Apoi o cuprinsera mongolii, dupa cari urmara turcii, formându din tinutulu Carsului unu pasalicu. Siahulu Persiei, Nadur, in 1774, patru luni de dîle au asediatu Carsulu, fara sê-lu fi pututu luá.

Generalulu Paskieviciu a fostu mai norocosu, cãci — la 1828 — l'a ocupatu iute. In 1855 inse Maraview numai prin fôme a pututu constringe garnison'a la capitulare.

Orasiulu Cars, precum se vede si din ilustratiunea nôstra, are o positiune fôrte romantica, la piciórele unei stânce, care se innaltia din mijloculu orasiului, si pe care nu de multu s'a facutu o citadella. Prin orasiu curge rîulu Cars. Poporatiunea orasiului, in timpulu din urma, a scadiutu fôrte. Stradele sînt murdare, edificie mai mari nu esistu.

Intariturile cetatii sînt fôrte importante. Rusii de siguru voru avé sê indure multe perderi la asediarea ei.

CE E NOU?

Pe câmpulu de resboiu incepu si turcii a dá semne de viétia, la orasiulu Plevn'a ambele parti a luptatu cu multa bravura; din partea rusilor s'a comisú erôrea, că comandantii Krüdener si Sakoskoi a forciatu operatiunea cu puteri neinsemnate; ér trupele lui Osman pasi'a in numeru superioru si in positiuni mai avantagiôse, marginindu se numai la ofensiva, si-a tinutu positiunea; astfelu ataculu rusilor remase fara resultatu. Ambe partile au perderi mari. Din Russi'a vinu trupe in continuitate, se tramitu la Dunare si in Caucasu, unde rusii incepura de nou ofensiv'a.

Balu si represintatiune teatrala. Junimea româna din opidulu Siri'a, comitatulu Aradu, va arangiá dumineca in 7/19 augustu unu balu, in favorulu scólei de fetitie si alu corului vocalu bisericescu românu gr. or. de acolo. Inainte de balu o societate de diletanti va jocá pies'a: „Mirésa pentru mirésa“, comedia in trei acte de Iosifu Vulcanu.

Hârthi'a-monedă româna. Dlu deputatu Costinescu a fostu tramisu din Bucuresci la Paris pentru a ingrigi de facerea biletelor ipotecare române. Guvernulu francesu a autorisatu facerea biletelor in ospelulu monedei.

Prefectu in Dobrugi'a este denumitu d. Nicolau Circ'a, românu de origine din Transilvani'a, fratele distinsulu profesoru Jeremi'a Circ'a.

Resbelulu orientale si meetingurile. In Zag-rabi'a s'a tienutu duminec'a trecuta o adunare numero-sa, care se roga de M. S'a a pune stavila barbariei turcesci, a face ca meriulu turcescu se se margi-nesca in Asi'a; er Bosni'a si Herzegovin'a se fie a-nectate ca'tra Croati'a, astfelu facendu ca se reinvie regatulu croatu. — Politi'a a intredisu meetingulu ce era se se tienia in Prag'a. — Deca tote nationalitatele din monarchia voru continua a-si spune convictiunile si dorintiele lor in adunari ca aceste, vomu pot documenta de nou, ceea ce altfelu n'a fostu nici pana acuma lucru necunoscutu, ca: „Quot capita, tot sensus!“ Gen. Klapka prin caletoriile lui in orasiele mag. face propaganda pentru interventie in favorulu musulmaniloru.

Din Naseudu ni scrie corespundintele nostru de acolo: In 21 iuniu damele de aci au avutu o di de bucuri'a, diu'a examenelor de la scol'a de fetitie, care a fostu frecventata de 47 scolaritie. Pe langa respun-surile prompte si multumitoare date de copile din tote obiectele de invetiamentu, s'au destinsu din lucrurile de mana, din desemnu si caligrafia, propusa de invetiatoressele Iosefine Fuchs si Valeria de Popu. In 1 iuliu invetiatorés'a domnisiór'a Valeria de Popu a datu in castru (lageru) cu copilele esamene de dantiu, care di a fostu pentru publiculu din Naseudu una din cele mai placute . . . Speru ca Patronatulu convingendu-se despre progressulu facutu de ambele invetiatoresse in decursulu acestui anu, va fi cu deplina consideratiune la siedinti'a comitetului din augustu a. c. candu li se voru satori salariele pentru anulu viitoriu; credu ca comitetulu va lucra in acolo ca aceste brave invetiatoresse se remana si pentru venitoriu la noi, si astfelu scol'a de fetitie, pana acuma atatu de putinu ameliorata, se va promová la o stare mai buna, conformu timpului. In 1 iuliu s'a arangiatu de catra maturisantiu gimnasiului nostru (8 la numeru) unu balu care a fostu forte frecventatu, forte animatu si a duratu pana la diu'a alba. Dintre damicelele ce au escelatu atatu prin frumsetiele lor naturale, catu si prin elegantia toaletelor, amintescu domnisiorele: Anastasia Manu, Amalia Piciu, Mina Raupenstrauch, Emilia Salvanu, dsiorele Mihalasiu, Hontila, Precupu, Goldschidt, Gestel . . . Atat'a asta-data!

Flamur'a lui Hymen.

Dlu Basiliu Onigasiu, invetiatoriu la scol'a normala principale din Monoru, si-a incredintiatu, de ffitoria socia, pe domnisióra Elena Moldovanu din Monoru.

Societati si institute.

In faci'a adunarii generale a reuniunii invetiatorilor romani gr. or. din dieces'a Caransebesiului. Reuniunea invetiatorilor romani gr. or. din dieces'a Caransebesiului isi va tine adunarea sa generala din acestu anu nu in 12, 13 augustu st. n., ci in 13, 14 si 15 augustu st. n. a. c. in Recitia montana dupa urmatoarea programa:

In 1/13 Augustu.

1. Comitétulu localu din Reciti'a, constituitu pentru incortelarea tuturor participantiloru si pentru conducerea festivitateri adunarei generali, va intempina pre participantii la gar'a calei ferate din Bocsia montana la orele 11 $\frac{1}{2}$ din di. Aci va ascepta unu trenu

separatu alu calei ferate vicinale din Reciti'a care va primi pre participantii si va continua caletori'a.

2. Dela gar'a din Reciti'a montana participantii voru fi condusi prin membrii comitetului la cortelele pregatite.

3. La 3 ore d. am. comitetulu Reuniunii se va intruni in siedintia, in scol'a gr. or. din Reciti'a romana.

4. La 4 ore d. am. va ave locu totu in acea localitate o conferintia, in care se va lua in pertractare modificarea statutelor Reuniunii.

5. La 6 ore participantii cenvinu la otelulu „Novotny“, de unde cei ce dorescu a vede etablise-mentele societateri calei ferate din locu, voru fi condusi prin membrii comitetului festivu.

6. Ser'a la 5 ore totu in localitatea amintita, concertu esecutatu de capel'a musicala montanistica din locu.

In 2/14 Augustu.

7. Atatu membrii catu si ceialalti participantii se intrunescu demineta la 7 ore in beseric'a rom. gr. or. din Reciti'a montana si ieu parte la celebrarei incercarii spiritului santu.

8. La 9 ore se va deschide si tiené adunarea generala in sal'a „Novotny“.

9. Dupa aceta banchetu totu aci.

10. Ser'a va urma petrecere de jocu in sal'a adunarii, in favorulu fondului Reuniunii.

In 3/15 Augustu.

11. La 7 ore demineta continuarea adunarei generale.

12. La 11 ore prandiu si pregatire pentru caletoria.

13. La 12 ore intrunire la „Novotny“ si plecare la gara, de unde la orele 12 $\frac{1}{2}$ din di se incepe caletori'a indereptu spre Bocsia montana pe calea ferata.

Pe langa aceta publicatiune, subsemnatulu presidiu si-ia libertate si prin acestu pretiuitu diuaru a invita cu tota onorea atatu pe invetiatori, catu si pe intrég'a inteligintia romana si pe toti iubitorii de sci-intia si cultura la aceta adunare generala in interesulu culturéi poporului romanu precum si a radicarii scolélor nostre romane si a statului invetiatorescu.

Bocsia montana in 21 iuliu 1877.

Martinu Tiapu,
presiedinte.

Ioanu Tina,
notarin.

Tribunale.

Cancelaria advocatuala. Demetriu Antonescu, advocatu in legile comune si cambiale, deschidiendu-si cancelaria advocatuala in Bocsia-montana, comitatulu Carasiu, se recomanda in tote afacerile ce apartinu terenului administrativu si juridicu.

Suvenirea mortiloru.

Anna Olteanu n. Popp Maioru. † *San-Georgiu* 23. iulie. Osetii bailor d'aici avuramu astadi o di forte durerosa, caci trebuiramu se petrecemu la locurile eterne pe un'a din acele mame nobile, care a datu natiunii surceii cei mai pretiosi, cari purure voru figura in coron'a de margaritare a natiunii romane. Venerabil'a socra a reparsatului de pia memoria ore-cand Ladislau bar. de Popp, nu mai este intre cei vii. Din-s'a, de si in etate de 64 ani, inse robusta si vigurosa,

venise aici cu intrég'a famili'a baronessei de Popp, cu fica-sa Elena si sociulu acesteia G. Filipu, cum si cu pré on. d. Bas. Iurca. Dupa câte-va zile de la sosire fu cuprinsa d'odata d'unu morbu repentinu provenitu din recéla, si astfelu si-dede spiritulu nobilu in mâ-nile Creatorului sambeta la ôrele 4 dupa miédiadi. La audiulu tristei nuvele tota viét'i'a si serenitatea disparù de pe fetiele ôspetilor. Toti amu jelitu impreuna cu rudenile iubite a adormitei in Domnulu. Nu erá nici o diferentia de nationalitate. Chiar unulu din straini, betrânulu capitanu Deák, oprí music'a d'a cântá la mésa pana dupa trecerea ceremonielor de inmormântare. Ceremoniele funebrale inse-si se indeplinira cu cea mai mare pompa, functionându optu preoti, in frunte cu protopopulu localu S. Tanco. De fatia erau toti ôspetii scaldilor. Cuvântarea funebrala o tinù capelanulu localu Sohorca. Elu isi luà de tema „femei'a virtuôsa“, si descriindu in moda fôrte nimeritu insuririle bune, cari caracteriséza pre o femeia nobila si virtuôsa d'ovedî, cà tôte aceste calitáti se aflau la culme in venerabil'a defuncta. Lacrimi de durere au storsu acésta cuvântare meduôsa. Cuvintele de iertaciune fure rostite prin d. protopopu Tanco. Astfelu se simte o matrona româna a carei viét'ia casnica si alu carei modu de crescerea copiilor, amu dorí sè servésca de modelu si la alte familie române. Veniti deci sè depunemu o lacrima pe mormântulu acestei mame nobile si sè-i dicemu, fia-i tierin'a usiôra si memori'a binecumentata! Éta si anunciulu de doliu alu familiei: Elen'a baronesa de Popp nascuta Olteanu in numele seu, si a ficei Aurelia, cu consortele Basilia de Jurca, si a fiului loru Ladislau Basiliu, a ficeloru Elen'a si Alesandrina, a filoru Aureliu si Juliu, a fratelui Constantinu Olteanu cu soti'a s'a Adelina, cu fii, si ficele: Silvia, Claudia, Petru, Camilu, Marcianu, Joanu, Maria si Lucia, a sororei s'ale Amalia Olteanu cu consortele Georgiu Filipu cu fii loru Aureliu, si Emiliu, a sororei s'ale Anna Olteanu cu consortele Nicolau de Sandoru cu fii si ficele: Alesandrin'a Letitia, Virgiliu si Aurelia, si in fine a nepotei Elen'a Olteanu cu anima franta de dorere auuntia tuturor consangeni-loru, amiciloru, si cunoscutiloru cumca Anna Olteanu nascuta Popp Maioru multu iubit'a loru mama, respective socra, buna, si strabuna in baile dela Sangeorgiulu Naseudului, dupa unu morbu repentinu, in 21. Juliu 1877 la 4 ôre p. m. in etate de 64 ani si-a datu sufletulu in manile Creatorului. Remasâtiile pamentene se asiediara provisoriu in Cemeteriulu localu in 23. Juliu a. c. st. n. — p. p.

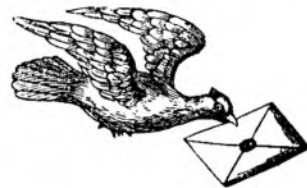
Ecaterina Nicolescu n. Popoviciu. *Lugosiu* 12/24 julie. Sambeta in a 2/14 juliu a. c. la 8 ôre sèr'a Ecaterina Nicolescu nasc. Popoviciu in etate de 41 ani si in alu 25 anu alu fericitei casatorie dupa mai multu tinpu de grele suferintie de peptu, spre marea desolatiune familiara si a tuturor consangeniilor isi dede nobilulu seu sufletu in mâ-nile atotu dispunetoriului Creatoru, lasându in doliu profundu pe pré scumpulu ei sociu domnulu Vasiliu Nicolescu profesoru la scól'a capitala româna gr. or. in Lugosiu si asesoru la senatulu scolaru in Caransebesiu, pe pré scumpii si iubitiu fii si fice: Traianu, Horatiu (stud. clasei III gimn. in Lugosiu), Livia casatorita Popoviciu si Valeria, si pe scumpii frati Const. Popoviciu

si Nitia Popu Popoviciu, alti consangeni, amici si cunoscuti. In Domnulu de fericita aducere a minte defunct'a a fostu in totu decursulu vietii ei unu adeveratu modelu esemplaru de socia fidela, de mama iubitoare si crestina buna. Depunerea remasâtiilor ei pamentesci spre repausulu eternu se intemplà in 4/16 juliu a. c. dupa ritulu gr. or. cu pomp'a convenita in cimiteriulu din Lugosiuulu românu celebrându la aceea, spre consolatiunea greu cercatului sociu, intrég'a preotime din locu cu Reverendissimulu domnu protopresbiteru G. Pesteanu in frunte si ceremoniele funebrale esecutandu-le chorulu vocalu condusu de dlu magistrulu de choru Ios. Czegka. Sè i dicemu cu totii: „Fia-i tierin'a usiôra si memori'a binecumentata!“

Demetriu Gasparu, invet. gr. or.

Maria Ionutiasiu n. Fauru de Tôvis, soci'a bravului si zelosului comerciante Constantinu Ionutiasiu din Semlak cottulu Aradului — in 28 junie a. c. st. v., dupa unu morbu indelungatu, devenitu din doliu in urmarea perderii unei fice si a unui fiu fostu notariu com. in Bolduru cottulu Crasieu, — isi dedù sufletulu in mâ-nile Creatoriului, in anulu alu 52-lea alu vietii sale pline de fapte nobile. A traitu cu sociulu ei 34 de ani in cea mai buna intielegere pâna in 28 junie a. c. când crud'a môrte o rapi din mijloculu familiei. In viét'ia sa de 52 de ani a doveditu virtute, moralitate si abnegatiune. Dorintia ei a fostu de a-si cresce fii amesuratu recerintiilor timpului, plântându in ei onôrea, zelulu nationalu si unu caracteru firmu. Pe adormit'a o deplângu: sociulu ei, fic'a Sofia, fiii Ionu, Corneliu si Mihaiu, si frate seu. Dlu Ionu Fauru septemviru in Budapesta, cu sororile Sofia si Iulia din Lugosiu, o deplângu, toti amicii si cunoscutii. Inmormentarea au avutu locu Mercuriu 29-lea juniu a. c. st. v. Fia-i tierin'a usiôra si memoria eterna! *D. Murgineantiu, invet.*

Post'a Redactiunii.

Avisu. Redactorulu acestei foi absentându mai multe septemani din Budapesta, cere scusele sale tuturor acelor domni, cari in restimpulu acest'a i-au adressatu vr'o epistola si n'au primitu indata respunsulu doritu.

Numerulu viitoru va fi celu mai de pe urma, care se va mai tramite si acelora, cari inca nu si-au rennoitu abonamintele. Acésta espedare a foi si dupa espirarea timpului de prenumeratiune s'a facutu la cererile din mai multe parti; acuma inse ne rugâmu si noi, cá cei ce voiescu sè aiba fôia nôstra si de acuma inainte, sè nu pregete a ni tramite câtu mai curêndu pretiulu de prenumeratiune.

Dlul I. G. in Arad. Program'a liceului de acolo n'a sositu la noi. Ve rugâmu a ni-lu tramite de nou.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu: **IOSIFU VULCANU.**

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1877. Calea tierii nr. 39.